

Omgevingsanalyse Covid-19

Analyseperiode 14:00 uur d.d. 12 februari – 14:00 uur d.d. 13 februari

DCo VWS | met input van RIVM, SZW en IenW

10.2e

Wie is getroffen?	Wie is betrokken?	Wie voelt zich betrokken?
- Nederlanders in quarantaine - Nederlanders in China - Chinezen in Nederland - Bedrijven met locaties in China - Bedrijven die voor leveringen afhankelijk zijn van China	- Familie / vrienden van Nederlanders in quarantaine en in China - Werknemers / klanten van bedrijven die handelen met China	- Actieve burgers die zich (o.a. op Twitter) zorgen maken over het virus. - Algemeen publiek.

Samenvatting

- De media-aandacht voor Covid-19 is woensdag toegenomen ten opzichte van de dag ervoor. De meeste landelijke en regionale media berichten woensdag en donderdag over het virus, vanuit een grote diversiteit aan invalshoeken. Meerdere landelijke media onderhouden een liveblog.
- De gezondheidssituatie in Nederland speelt de afgelopen periode geen grote rol in de media.
- Veel aandacht voor het cruiseschip de Westerdam, dat vanochtend is aangemeerd in Cambodja.
- Daarnaast berichten veel media over de sterke toename in het aantal besmettingen en sterftegevallen. Deze wordt voor een deel verklaard door nieuwe diagnostische criteria in Hubei.
- Diverse media melden ten slotte dat een Chinese school in Groningen al twee weken gesloten is. ANP bericht donderdagmiddag dat de meeste Chinese scholen in Nederland uit voorzorg tot na de carnaval gesloten blijven, na advies daartoe van de Stichting Chinees Onderwijs.

Karakterisering berichtgeving

- De media-aandacht voor Covid-19 blijft substantieel en neemt woensdag iets toe ten opzichte van de dag ervoor. Zo schrijven vrijwel alle landelijke kranten maandagochtend over het coronavirus. Diverse media onderhouden bovendien nog altijd een liveblog, zoals [NU.nl](#) en [AD](#).
- De berichtgeving over het coronavirus blijft divers. Media schrijven o.a. over de nieuwste cijfers, de cruiseschepen, de situatie in China en de economische gevolgen van de uitbraak.
- Veel media, waaronder de journaals van NOS en RTL Nieuws van woensdagavond en donderdagochtend, besteden aandacht aan het cruiseschip de Westerdam, dat toestemming heeft gekregen om in Cambodja aan te meren. Daar is het vanochtend aangekomen.
- Daarnaast is er donderdag veel media-aandacht, ook in de ochtendjournaals, voor de sterke stijging in het aantal besmettingen en sterftegevallen in China. Deze zijn deels te verklaren door nieuwe diagnostische criteria, die enkel in de provincie Hubei zouden gelden, waarbij een besmetting nu ook kan worden gesteld op basis van ernstige symptomen. "We zagen deze bijstelling al aankomen", zegt Jaap van Dissel tegenover [NOS](#). "Het is een logistieke nachtmerrie om iedereen te testen, dus dat moet je wel op een praktische manier aanpakken".
- Ook zonder de herdefinitie was er gisteren sprake van het hoogste sterfgeval per dag tot nu toe.
- Diverse media melden dat een Chinese school in Groningen al twee weken gesloten is. ANP bericht donderdagmiddag dat de meeste Chinese scholen in Nederland uit voorzorg tot na de carnaval gesloten blijven, na advies daartoe van de Stichting Chinees Onderwijs.
- Ook blikken verschillende media vooruit op het overleg van de Europese gezondheidsministers.
- Media berichten woensdag ten slotte over de eerste grootschalige quarantaine buiten China. Het gaat om ruim 10.000 inwoners van het Son Loi-district in Vietnam, vlak bij hoofdstad Hanoi.

Zie hieronder de belangrijkste nieuwe ontwikkelingen die naar voren komen in de media:

Aantallen

- Inmiddels zijn wereldwijd 60.335 besmettingen bevestigd en 1369 mensen overleden ([NOS](#)).

- In Hubei is het aantal besmettingen en doden flink gestegen. Het dodental in de zwaar getroffen provincie is volgens de lokale gezondheidsautoriteit gisteren opgelopen van 1068 tot 1310, de grootste toename op een dag tot nu toe. Het aantal besmettingen steeg van 33.366 tot 48.206.
- Japan meldt dat een vrouw van in de tachtig is overleden als gevolg van Covid-19. Daarmee is ze het eerste dodelijke slachtoffer in Japan en het tweede buiten China. Het is niet bekend waar de bejaarde vrouw besmet is geraakt ([NOS](#)).

Nieuwe diagnostische criteria

- De opvallende toename van het aantal besmettingen is volgens media grotendeels te verklaren door nieuwe diagnostische criteria vanuit de overheid die gelden voor de provincie Hubei. "Eerst werd een besmetting alleen op basis van een positieve uitslag bij een test vastgesteld, maar nu gaat het op basis van ernstige symptomen ([NOS](#)).
- De herdefinitie is ook gebruikt bij het vaststellen van het aantal sterfgevallen. Bij 134 van de 242 nieuwe sterfgevallen betreft het een 'klinische diagnose', wat betekent dat het slachtoffer niet getest is op het virus, maar op basis van allerlei kenmerken het zeer waarschijnlijk wel had. Ook zonder dat deze groep wordt meegeteld, is het dodental van gisteren de grootste toename in een dag van de hele uitbraak. Dat was voorheen 103 sterfgevallen in 24 uur tijd ([NOS](#)).
- Door de nieuwe aanpak in Hubei komen zieke mensen eerder in aanmerking voor behandeling. Maar er is ook een nadeel, stelt NOS. "Ook de griep kan resulteren in ernstige longklachten waardoor er longontstekingen te zien zijn op een CT-scan. Daardoor ontstaat er een vervuiling van de data over de uitbraak van Covid-19 en wordt het verloop ervan minder duidelijk."
- Hoogleraar virologie Marion Koopmans zegt dat de nieuwe cijfers niet duiden op een plotselinge uitbreiding, maar vooral een beter beeld geven van de werkelijke omvang van het probleem in miljoenenstad Wuhan en Hubei. "Er zaten flink wat ziektegevallen onder water. Door de nieuwe diagnosecriteria worden ook besmettingsgevallen met mildere klachten zichtbaar" ([NOS](#)).
- "We zagen deze bijstelling al aankomen", zegt Jaap van Dissel, directeur van het Centrum Infectieziektebestrijding. Hoewel alleen een test zekerheid geeft dat iemand ziek is, noemt hij het logisch dat in Hubei nu ruimere diagnosecriteria gelden. "Het is een logistieke nachtmerrie om iedereen te testen, dus dat moet je wel op een praktische manier aanpakken" ([NOS](#)).

Besmettingen in de media

- Op het cruiseschip Diamond Princess bij Japan is bij 44 personen Covid-19 is aangetoond. Het aantal besmettingen op het schip is daarmee opgelopen tot 218. Bij zeker 40 van de nieuwe gevallen gaat het om mensen van 70 jaar of ouder ([AD](#)).

Beschrijving in media van het virus

- Wetenschappers stellen vast dat mannen vaker het slachtoffer van het worden dan vrouwen, meldt [The Financial Times](#). Een zwakker afweersysteem zou daaraan debet zijn. Pakweg 99 procent van alle geïnfecteerde Chinezen in de ziekenhuizen van Wuhan is man, schrijft wetenschapsjournalist Anjana Ahuja na cijfers van medisch tijdschrift The Lancet ([AD](#)).

Politiek

- [ChristenUnie-Kamerlid Eppo Bruins](#) deelt een artikel van de [Telegraaf](#) en schrijft: "Terwijl het aantal besmettingen en slachtoffers blijft stijgen, wordt inmiddels ook duidelijk dat de economische schade door het coronavirus onverwacht groot kan zijn."

Informatiebehoefte

RIVM / VWS

- Het aantal inkomende telefoongesprekken bij het RIVM (47) ligt woensdag op ongeveer hetzelfde niveau als de dag ervoor. Het aantal mails (13) blijft laag. De aantallen liggen daarmee een stuk lager dan de laatste week van januari (gemiddeld 178 oproepen en 45 mails per dag).
- Op social media is het bij het RIVM merkbaar rustiger dan vorige week. Het zijn nu voornamelijk dezelfde mensen die steeds terugkomen met vragen. Veelgestelde vragen op social media zijn: Kan het coronavirus zich ook via de lucht verspreiden? Waarom gebruikt met in China

desinfectiespul om de straten schoon te spuiten? Hoe kan het dat in Duitsland een persoon (zonder symptomen?) andere personen heeft besmet?

Gedrag (Nederland)

Nederlands cruiseschip de Westerdam

- Niet alle Nederlanders zijn negatief over hun tijd op het dolende cruiseschip Westerdam, schrijft [NU.nl](#). Passagiers [REDACTED] zijn vol lof over de bemanning en rederij Holland America Line. Donderdagochtend (lokale tijd) kwam het schip aan in de Cambodjaanse havenstad Sihanoukville. Volgens de twee Nederlanders heeft de HAL zich "zeer genereus" opgesteld. "De sfeer aan boord was prima en nergens was sprake van een bedreigende situatie of iets dergelijks", zeggen zij. [REDACTED] zeggen het beeld van "slechte informatievoorziening of een onvoorbereide crew" niet te herkennen. Ook andere passagiers zijn "echt vol lof over de bemanning, de kapitein en de organisatie", aldus het echtpaar. Ze zijn wel blij dat ze "straks vaste grond onder de voeten hebben" en dat er nu duidelijkheid is.
- [NOS](#) spreekt met [REDACTED]. Hoewel hij graag naar huis wil, ging het leven aan boord van de cruise gewoon door. "Het dagprogramma gaat gewoon door. Ik heb zelf nog fotocursussen gedaan. Je gaat van maaltijd, naar maaltijd. Mensen zijn het gewend op een cruise. Het is een gouden kooi, gevangeniskooi, zo voelt het een beetje." Als [REDACTED] eenmaal van boord mag, wil hij zo snel mogelijk naar Nederland. "We gaan met een binnenlandse vlucht naar de hoofdstad Phnom Penh. En dan hoop ik dat we een directe vlucht via de KLM krijgen, dat ze er een extra vlucht tegenaan gooien voor alle Nederlanders hier. Dat zou wel ontzettend fijn zijn."

10.2e

Cruiseschip Diamond Princess bij Japan

- De Japanse autoriteiten hebben laten weten dat enkele ouderen op het in quarantaine geplaatste schip Diamond Princess van boord mogen. Wel moeten ze eerst negatief worden getest op het virus. Vandaag werd duidelijk dat er opnieuw 44 mensen aan boord zijn besmet met het virus. In totaal zijn er 3500 mensen op de Diamond Princess, 219 hebben het virus onder de leden. Tachtig procent van de passagiers is ouder dan zestig jaar ([AD](#)).

Nederlanders in het buitenland

- De Leidse ondernemer Ton van der Meer, inmiddels terug in Nederland, werd in Cambodja van zijn cruiseschip 'afgeknikkerd' omdat hij een licht verhoogde lichaamstemperatuur had ([LD](#)).
- Brian van der Steen (26), trainer bij een Chinese topvoetbalclub, is in zijn hotel in Hong Kong in quarantaine gezet vanwege het dodelijke coronavirus dat de wereld in zijn greep houdt ([BD](#)).

Quarantaine van Nederlanders uit Wuhan

- Er is in de media de afgelopen 24 uur weinig aandacht voor de Nederlanders in quarantaine.

Chinese scholen in Nederland voorlopig gesloten

- Hoewel in Nederland nog geen besmettingen met het coronavirus zijn gemeld, heeft de Chinese school in Groningen sinds 25 januari haar lessen opgeschort uit angst voor besmettingen. Dat schrijven [Dagblad van het Noorden](#) en [AD](#). Volgens [RTV Noord](#) krijgen de kinderen online les.
- [Telegraaf](#) bericht dat de meeste Chinese scholen in Nederland uit voorzorg tot na de carnaval gesloten blijven. De Stichting Chinees Onderwijs in Nederland heeft 34 aangesloten scholen eerder geadviseerd tijdelijk te sluiten. Volgens voorzitter Ding geeft de grote meerderheid daar gehoor aan. De scholen geven over het algemeen op zaterdagen les in Chinese taal en cultuur, zowel aan kinderen van Chinese ouders als aan Nederlanders die Chinees willen leren.

Luchtvaart

- Het aantal vluchten tussen Schiphol en het vasteland van China loopt steeds verder terug. Voor de uitbraak van Covid-19 waren er ruim honderd vluchten per week tussen Amsterdam en China, vanaf deze week zijn dat er nog maar twintig, zegt een Schiphol-woordvoerder tegen [NU.nl](#).
- Met ingang van deze week vliegen ook de Chinese luchtvaartmaatschappijen China Southern Airlines en China Eastern minder vaak tussen China en Nederland, maar ze vliegen nog wel.

Economische gevolgen

- Havendirecteur Castelein is bang voor de gevolgen voor zijn Rotterdamse haven, doordat China minder produceert en exporteert als gevolg van het coronavirus ([NOS](#)).
- Chemieconcern DSM heeft bij de 28 Chinese vestigingen onder meer extra controles ingesteld. Ook werkt kantoorpersoneel thuis en is het aantal reizen naar China beperkt ([1Limburg](#)).
- Het coronavirus slaat met vertraging hard toe voor Nederlandse bedrijven. Terwijl het dodelijke virus wat zou afremmen, raakt de Nederlandse zuivel, groente en fruit op de Chinese kades over de datum. Economen schatten de totale schade op miljarden, schrijft [Telegraaf](#) woensdag.
- Het Urker bedrijf Live Seafood loopt duizend euro's mis door de uitbraak van Covid-19 ([Stentor](#)).

Gedrag (buitenland)

Europese Unie

- De EU-ministers van Gezondheid hebben vandaag in Brussel afgesproken nauwer samen te werken bij de controle van reizigers die Europa binnenkomen. Dit om Europa beter te beschermen tegen de verspreiding van Covid-19. Door de gecoördineerde uitwisseling van informatie moeten mensen met een verhoogd risico op besmetting, of personen met wie ze contact hebben gehad, beter traceerbaar worden (o.a. [AD](#)).
- De gezondheidsministers gaven de Europese Commissie de opdracht zorgt te dragen voor de uitwisseling van actuele informatie en getroffen maatregelen. Verder wordt EU-geld beschikbaar gesteld aan lidstaten om zich beter voor te bereiden. Bijvoorbeeld door gezamenlijke inkoop van beschermende kleding en maskers. Dit om tekorten aan materialen te voorkomen.
- Verder moet de commissie de gevolgen van een uitbraak gaan onderzoeken, en op basis daarvan de beschikbaarheid van medicatie en levering ervan veilig te stellen. Ook moet de EC de toepassing van quarantaine en isolatie van besmettingsgevallen stimuleren. Ook wordt er nauwer samengewerkt aan vaccins, preventiemiddelen en diagnostiek.

Andere landen

- Ruim 10.000 inwoners van het Son Loi-district in Vietnam, vlak bij hoofdstad Hanoi, moeten vanaf donderdag in quarantaine vanwege Covid-19. In het gebied zijn zes besmettingsgevallen ontdekt, laten de lokale autoriteiten weten. Son Loi bestaat uit meerdere kleine dorpen. De inwoners mogen het gebied voor onbepaalde tijd niet meer in of uit (o.a. [Telegraaf](#)).
- De autoriteiten in verschillende Oost-Aziatische landen willen zo min mogelijk risico lopen op verspreiding van het nieuwe coronavirus. Zo worden toeristen die van een cruiseschip bij het populaire Thaise eiland Phuket onderzocht als ze van boord stappen ([NOS](#)).
- Vietnam heeft een Duits cruiseschip verboden aan te meren in de haven van Cai Lan. De Vietnamese toerisme-autoriteiten gaven geen reden voor de weigering maar algemeen wordt een verband gelegd met de uitbraak van het nieuwe coronavirus (ANP).

China

- In China zijn in korte tijd honderden telefonische hulplijnen opgezet voor mensen die kampen met geestelijke problemen en angstgevoelens vanwege het nieuwe coronavirus. Miljoenen mensen maken zich ernstig zorgen over de besmettelijke ziekte, terwijl ze al lange tijd thuiszitten om besmetting te voorkomen. De hulplijnen worden overspoeld met telefoontjes, in een land waar gemiddeld twee psychiaters zijn voor elke 100.000 mensen (ANP, o.a. [ND](#)).

Luchtvaart

- Luchtvaartmaatschappijen American Airlines en United Airlines schrappen vanwege het nieuwe coronavirus alle vluchten van en naar China tot zeker 24 april. Volgens de Amerikanen is een grote daling van de vraag naar tickets een belangrijke reden om China langer te mijden. In eerste instantie werden vluchten naar China tot eind maart niet uitgevoerd.

Economische gevolgen en maatregelen internationale bedrijven

- De Europese Commissie stelt dat het nog te vroeg is om de omgang van de negatieve gevolgen van Covid-19 voor de economische groei in de EU te beoordelen (ANP, o.a. [LC](#)).

- De Italiaanse economie dreigt te krimpen door de uitbraak van het nieuwe coronavirus, waarschuwde staatssecretaris van Financiën Antonio Misiani donderdag (ANP).
- De groei van de wereldwijde vraag naar olie zal dit jaar behoorlijk worden geraakt door de uitbraak van Covid-19 en het stilvallen van de Chinese economie. Dat meldde het Internationaal Energie Agentschap (IEA) in zijn maandelijkse rapport over de oliemarkt (ANP, o.a. [ND](#)).
- Het Mobile World Congress, de grootste telefoonbeurs ter wereld, gaat niet door. Covid-19 maakt het volgens de organisatoren onmogelijk om het evenement door te laten gaan ([RTL Nieuws](#)).
- Levensmiddelenconcern Nestlé is druk bezig te reageren op de uitbraak van Covid-19. China is de op één na belangrijkste afzetmarkt van het Zwitserse bedrijf, dat nog niet kan zeggen hoe hard het wordt geraakt door het virus. Het concern heeft voorzorgsmaatregelen genomen in alle Chinese vestigingen, om de gezondheid van medewerkers te beschermen (ANP, o.a. [ND](#)).
- Drankproducent Pernod Ricard verwacht hard te worden geraakt door Covid-19 en stelt daarom de verwachtingen voor de winst neerwaarts bij (ANP, o.a. [RD](#)).

Olympische Spelen

- De Olympische Spelen in Tokio zullen over vijf maanden gewoon doorgaan. Yoshiro Mori van het organiserend comité is daar helder over: "Ik wil nog een keer duidelijk maken dat we niet overwegen om de Spelen te annuleren of uit te stellen. Laat ik daar heel duidelijk in zijn" ([NOS](#)).

Betekenisgeving

Discriminatie vanwege Covid-19

- De berichtgeving in de reguliere media rondom discriminatie en Covid-19 is vandaag minimaal.
- *AT5* schrijft gisteravond dat bij Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam al 400 meldingen zijn binnengekomen van Aziaten die zich gediscrimineerd voelen. De piek deed zich afgelopen weekend voor na de uitzending van het lied 'Voorkomen is beter dan Chinezen' door Radio 10. Verder geeft Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam aan besloten te hebben om samen met andere partners, die strijden tegen discriminatie en racisme, gezamenlijk op te treden via [discriminatie.nl](#). *AT5* laat ook Vincent Verkoelen (directeur van Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam) aan het woord die het positief vindt om te zien hoe Aziaten zich nu verenigen en uitspreken. 'Het sluimerende Aziatische racisme is er al jaren, zo niet decennia', aldus Verkoelen.

Social media

- Het aantal berichten op sociale media over het coronavirus en discriminatie neemt af.
- De Nederlandse media wordt hypocrisie verweten. Jarenlang hebben zij Chinezen gestigmatiseerd. Dezelfde media laten nu Chinezen aan het woord over het steeds heftigere racisme dat hen treft. Er wordt bovendien een discussie gevoerd of Chinezen worden gediscrimineerd of dat het gewoon gezond verstand is: Chinezen zijn volgens sommigen onhygiënisch en hebben het daarom aan zichzelf te danken.
- Sylvana Simons, lijsttrekker van de Partij BIJ1, wil dat Amsterdam in actie komt tegen de discriminatie van Aziaten en wil een bijeenkomst met de doelgroep.